

Datum: 2026-06-04

Diarienummer: SN 2026/0096

**Till:** SocialnämndenJennifer Gavin Hagelin, Kvalitet- och  
utvecklingschef

## Remissvar: Rättssäker samhällsvård för barn och unga, SOU 2026:8 (slutbetänkande av Utredningen om stärkt barnperspektiv i LVU)

### Ärendet

Danderyds kommun är remissinstans för slutbetänkande av "Utredningen om stärkt barnrättsperspektiv i LVU: Rättssäker samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)".

Danderyds kommun har ombetts att senast den 10 augusti 2026 inkomma till socialdepartementet med remissvar.

Kommunstyrelsen har överlåtit på socialnämnden att för kommunens räkning besvara remissen.

Utredningens uppdrag har varit att föreslå åtgärder i syfte att stärka barnrättsperspektivet vid vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU) samt att se över vissa frågor som rör placeringar med stöd av social tjänstlagen (2025:400).

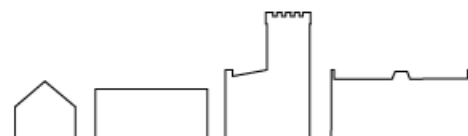
### Socialförvaltningens förslag till beslut

#### Socialnämndens beslut

Socialnämnden beslutar att godkänna remissvaret och överlämna det till Socialdepartementet.

### Bakgrund

Regeringen beslutade den 30 november 2023 att uppdra åt en särskild utredare att föreslå åtgärder i syfte att stärka barnrättsperspektivet vid vård enligt lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga (LVU). Utredningen, som antagit namnet Utredningen om stärkt barnrättsperspektiv i LVU, överlämnade i april 2025 delbetänkandet "Att omhänderta barn och unga (SOU 2025:38)". I januari 2026 överlämnades slutbetänkanden "Rättssäker



Datum: 2026-06-04

Diarienummer: SN 2026/0096

samhällsvård för barn och unga (SOU 2026:8)” som nu remitterats bland annat Danderyds kommun.

Bakgrunden till uppdraget är enligt direktiven att barns rättigheter och trygghet är ett prioriterat område för regeringen och att barn som rättighetsbärare och deras rätt till skydd och vård behöver värnas. Detta anges i synnerhet gälla de barn och unga som vårdas enligt LVU.

### **Socialförvaltningens utredning**

Utredningens ambition har varit att principen om barnets bästa och kravet på proportionalitet ska få ett tydligare genomslag och att lagstiftningen ska leva upp till grundläggande rättssäkerhetskrav vad gäller likabehandling, förutsebarhet och ändamålsenlighet. De förändringar som föreslås sammanfattas nedan.

#### **Ökad sakkunskap i LVU-processen**

Utredningen konstaterar att det finns ett behov av att tillföra kompletterande sakkunskap från andra professioner än socialtjänsten i LVU-processen i större utsträckning än vad som sker idag. Syftet med ökad sakkunskap i LVU-processen är att stärka rättssäkerheten och öka barns och ungas möjligheter att få sina rättigheter tillgodosedda. Detta genom att de som fattar beslut med stöd av lagen ska ha tillräcklig kunskap och ett fullgott beslutsunderlag. Utredningens direktiv tar sikte på behovet av sådan sakkunskap, exempelvis inom medicin eller psykologi, som inte i normalfallet finns i en socialnämnd eller i en domstol såsom dessa för närvarande är organiserade.

Utredningen föreslår att en kompletterande bestämmelse i 20 kap. 6 § socialtjänstlagen som tydliggör att myndigheter, anställda och yrkesverksamma som är skyldiga att bistå socialnämnden med uppgifter som behövs inom ramen för en utredning ska inkomma med uppgifterna inom den tid som socialnämndens anvisar.

Ett nytt stycke i 4 § LVU föreslås där det framgår att ett läkarintyg ska ingå i en ansökan om vård om det bedöms för att bedöma barnet eller den unges behov av vård.

En förtydligande bestämmelse i socialtjänstförordningen föreslås där det framgår att socialnämnden, i de fall muntliga uppgifter begärs in, dokumenterar dessa och kontrollerar med uppgiftslämnaren att de uppgifter som har antecknats av nämnden har uppfattats korrekt.

Datum: 2026-06-04

Diarienummer: SN 2026/0096

**En begränsad och subsidiär befogenhet för åklagare att fatta interimistiska beslut om omedelbart omhändertagande**

Utredningen konstaterar att det saknas behov av att ge åklagare befogenhet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande. Utredningen ger dock trots detta förslag på att inrätta en begränsad och subsidiär befogenhet för åklagare att fatta interimistiska beslut om omedelbart omhändertagande i de fall en behörig beslutsfattare enligt 6 § andra stycket LVU inte kan nås inom skälig tid.

**Tidsfrister vid beslut om omedelbart omhändertagande och verkställighet av omhändertagande för vård**

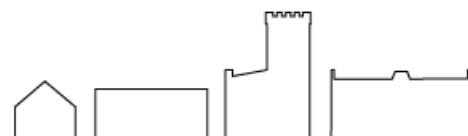
Utredningen föreslår att det i lagtexten ska öppnas upp för möjligheten att i vissa situationer avvakta med att underställa förvaltningsrätten och underrätta parterna om ett beslut om omedelbart omhändertagande med stöd av LVU. Vidare föreslås tidsfristen för när ett beslut om vård förfaller förlängs i vissa situationer. Bestämmelsen i 5 § LVU om att beslutet om vård upphör om beslutet inte verkställts inom 4 veckor ska fortsatt gälla som huvudregel men i de fall barnet eller den unge håller sig undan eller hålls undan föreslås rättens beslut gälla i ett år från den dag då beslutet vann laga kraft.

**Förutsättningar för att ett omhändertagande för vård ska upphöra**

Utredningens bedömning är att förutsättningarna för vårdens upp hörande, såsom de nu är formulerade i 21 § LVU, inte är tillräckligt tydliga och att detta leder till oklarheter i fråga om vad som krävs för att vård enligt LVU ska upphöra.

Utredningen föreslår att prövning av vårdens upphörande ska ske i tre led: Prövningens första led ska avse det skadliga hemförhållandet eller egna beteendet som föranleder vården. Prövningens andra led avser frågan om vården allttjämt är nödvändig och till barnets eller den unges bästa, samt för unga personer om den är lämpligare än annan vård. Prövningens tredje led avser frågan om vården kan ges med samtycke. Utredningens förslag innebär att ett omhändertagande ska upp höra om vården inte är till barnets eller den unges bästa, även om grundproblematiken inte är löst.

Utredningen bedömer att det finns ett behov av att reglera i vilken utsträckning ett beteende som ligger till grund för ett beslut om omhändertagande för vård enligt 3 § LVU ska ha förändrats för att det inte längre ska anses utgöra en påtaglig risk för skada och föreslår att det bör i lagtexten bör uttryckas som att ett beteende ska ha upphört och situationen vara stabil för att vårdens upphörande ska vara för handen.



Datum: 2026-06-04

Diarienummer: SN 2026/0096

Vidare föreslår utredningen att det av rättssäkerhetsskäl och med hänsyn till barnets och den unges bästa bör införas en obligatorisk domstolsprövning av det omprövningsbeslut av ett omhändertagande för vård med stöd av 3 § LVU som görs var sjätte månad samt ett offentligt biträde enligt 39 § LVU ska förordnas vid omprövning enligt 13 § LVU då detta är att anse som en prövning av vårdens upphörande enligt 21 § LVU.

Utredningen föreslår även att det ska förtydligas i socialtjänstförordningen att det i vårdplanen ska framgå vilka förändringar som behövs för att barnet ska kunna återvända hem och vilket stöd en socialnämnd kan erbjuda vårdnadshavarna för att det ska vara möjligt.

Utredningen föreslår också att socialnämnden ska utse en specifik socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med en vårdnadshavare när ett barn är placerat utanför hemmet.

**Stärkt skydd och rättssäkerhet vid umgänge och vårdens upphörande**

Utredningens föreslår att beslut enligt 14 § LVU som reglerar barns och ungas rätt till umgänge och förutsättningarna för en begränsning av denna rätt, utformas på ett sätt där det betonas att en socialnämnd har ett ansvar att tillgodose barns och ungas rätt till umgänge med föräldrar, syskon och andra närstående. Ett beslut enligt 14 § LVU om att begränsa eller på annat sätt reglera hur ett umgänge ska utövas ska inte längre förutsätta att detta är nödvändigt med hänsyn till ändamålet med vården utan förutsätter i stället att det är nödvändigt med hänsyn till barnets bästa.

Utredningens förslag innebär att det anges i LVU vilka förutsättningarna är för att begränsa ett barns umgänge med syskon och andra närstående som inte är vårdnadshavare eller förälder med reglerad umgängesrätt. Ett beslut att begränsa ett barns umgänge med syskon och andra närstående ska vidare vara möjligt att överklaga till allmän förvaltningsdomstol.

**Obligatoriska drogtestar**

Utredningen konstaterar att det inte finns skäl att göra drogtestar obligatoriska utan att dagens möjlighet där socialnämnden kan besluta om att uppmana en vårdnadshavare eller en förälder att lämna ett drogtest i de fall det finns anledning till det är tillräckliga.

Trots detta konstaterar utredningen att den möjlighet lagstiftningen sedan 2022 ger socialnämnder att besluta om att uppmana vårdnadshavare eller förälder att lämna drogtestar inte nyttjas särskilt ofta. Utredningen antyder att anledningen till att möjligheten tillämpas sällan är att det är oklart vem som ska bekosta och administrera dessa drogtestar. Därför föreslår utredningen att det tydliggörs att det är socialnämnden som får ett

Datum: 2026-06-04

Diarienummer: SN 2026/0096

uttryckligt ansvar att anvisa en förälder eller en vårdnadshavare till det provtagningsställe som i sin tur genomför drogtestet. För att möjliggöra tillförlitliga tester i alla kommuner får regionen en skyldighet att erbjuda provtagning på en socialnämnds initiativ och kostnaden ska tillfalla den kommun som beställt drogtestet.

**Uppföljning av ett barns situation**

Utredningen föreslår att uppföljningstiden efter avslutad LVU-vård förlängs till ett år. Vidare föreslår utredningen att det införs ett undantag från uppföljningsskyldigheten i de fall där vårdnaden om barnet har flyttats över till ett familjehem enligt 6 kap. 8 § föräldrabalken.

**Socialförvaltningens bedömning**

Utgångspunkten för en lagstiftning som utgör både skydds- och tvångslagstiftning för barn och unga är att den måste uppfylla mycket högt ställda krav på tydlighet och förutsebarhet. De föreslagna ändringarna innebär tydliggöranden kring hur lagstiftningen ska tillämpas och i många fall en mer detaljerad reglering i specifika situationer. Socialnämnden i Danderyd ställer sig bakom förslagen som helhet och anser att tydlighet och enhetlighet i LVU-lagstiftningen är befogad och välkommen. Socialnämnden i Danderyd vill dock framföra att en allt för detaljerad lagstiftning kan innebära en risk för att tillämpningen blir för stelbent och därmed utesluter bedömningar utifrån omständigheter i det enskilda ärendet. För att skydds- och tvångslagstiftningen enligt LVU ska präglas av likabehandling och att tvångsåtgärder används när de är ändamålsenliga, nödvändiga och till barnets eller den unges bästa anser dock socialnämnden i Danderyd att föreslagna förtydliganden är adekvata och proportionerliga.

Nedan redogörs det för socialnämndens bedömningar i de respektive delarna:

**Ökad sakkunskap i LVU-processen**

Socialnämnden ställer sig bakom förslaget att tillföra kompletterande sakkunskap i LVU-processen och instämmer i att rättssäkerheten för den enskilde ökar som en följd av att beslutsunderlagen är gedigna. De föreslagna förtydligandena i lagtexten om hur sakkunskapen ska tillförsäkras inom ramen för utredningsprocessen bedöms av socialnämnden i Danderyd som adekvata och proportionerliga. Vad avser förslagen om hur sakkunskapen ska tillförsäkras inom ramen för domstolsprocessen anser socialnämnden i Danderyd att dom är relevanta och ställer sig därmed bakom även dessa utan att närmare bedöma förslagen.

Datum: 2026-06-04

Diarienummer: SN 2026/0096

**En begränsad och subsidiär befogenhet för åklagare att fatta interimistiska beslut om omedelbart omhändertagande**

Socialnämnden instämmer i utredningens bedömning av att det saknas behov av att ge åklagare befogenhet att fatta beslut om omedelbart omhändertagande. Så även avseende den föreslagna begränsade och subsidiära befogenheten att fatta interimistiska beslut. Socialnämnden bedömer att tillämpningen av denna bestämmelse kommer vara ytterst begränsad och att möjligheten snarare förvirrar än skapar nytta i praktiken. Mot bakgrund av detta avråder socialnämnden i Danderyd att inrätta bestämmelsen enligt förslaget.

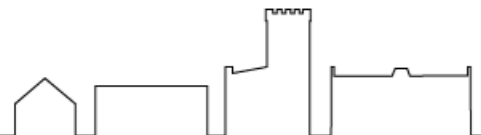
**Tidsfrister vid beslut om omedelbart omhändertagande och verkställighet av omhändertagande för vård**

Socialnämnden i Danderyd ställer sig inte bakom förslaget att öppna upp för möjligheten att i vissa situationer avvakta med underställan till förvaltningsrätten och underrättelse till parter avseende beslut om omedelbart omhändertagande. Det framgår av utredningen att förslaget ska betraktas som en kodifiering av hur många socialförvaltningar redan arbetar och uppfattar att de har rättsligt stöd för att arbeta. Socialnämnden i Danderyd delar inte denna bild och vill framhålla att det föreligger en risk att förslaget urholkar den enskildes rättigheter genom att tillåta en sådan uttrycklig möjlighet i lagtexten. Vad gäller förslaget att i de fall barn eller unga undanhålls eller håller sig undan tillåta att ett beslut om vård gälla i ett år ser socialnämnden i Danderyd att det kan finnas skäl för att reglera ett sådant undantag. Det är dock inte helt okomplicerat att föreslå en sådan skrivning då det kan leda till svårigheter att tillämpa bestämmelsen i praktiken.

**Förutsättningar för att ett omhändertagande för vård ska upphöra**

Socialnämnden i Danderyd instämmer med att dagens formuleringar av lagtexten i praktiken kan utgöra grund för otydlighet om när vård med stöd av LVU ska upphöra. Socialnämnden instämmer med att förutsättningarna för vårdens upphörande bättre ska spela förutsättningarna för ett omhändertagande för en enhetlig och konsekvent tillämpning och ställer sig därmed bakom den föreslagna ordningen för vårdens upphörande.

Vad gäller utredningens resonemang om huruvida det är ändamålsenligt att förtydliga begreppet varaktig och genomgripande förändring vid prövning av vårdens upphörande enligt 2 § LVU ställer sig socialnämnden i Danderyd bakom konstaterandet att inte att det är rimligt att i lagtext förtydliga vad som avses med varaktig och genomgripande förändring på ett sätt som skulle passa i alla typer av situationer. Socialnämnden i Danderyd vill framhålla



Datum: 2026-06-04

Diarienummer: SN 2026/0096

att en sådan detaljerad reglering skulle frånta socialnämnden att göra en bedömning utifrån omständigheterna i det enskilda fallet och ställer sig bakom att definitionen fortsatt lämnas oreglerad.

Socialnämnden i Danderyd ställer sig å ena sidan, mot bakgrund av ovanstående resonemang, frågande om det föreslagna förtydligandet för vårdens upphörande med stöd av 3 § LVU är nödvändig, å andra sidan bedöms det finnas ett behov av ett förtydligande utifrån den delvis felaktiga praktiska tillämpningen av bestämmelsen för vårdens upphörande enligt 3 § LVU. Mot bakgrund av detta anser socialnämnden i Danderyd att förtydligandet är nödvändigt.

Avseende förslaget att ett beslut om omprövning samt att barn, unga och vårdnadshavare har rätt till ett offentligt biträde i ärenden och mål om vårdens upphörande anser socialnämnden i Danderyd att detta är ett mycket bra förslag och att förslaget innebär en tydlig ställning för den enskildes rättigheter samt ett i praktiken mycket tydligare och mer rättssäker tillämpning av tvångslagstiftningen.

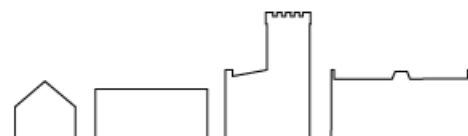
Socialnämnden i Danderyd ställer sig även helt bakom förslaget att det i socialtjänstförordningen ska förtydligas att det i vårdplanen ska framgå vilka förändringar som behövs för att barnet ska kunna återvända hem och vilket stöd en socialnämnd kan erbjuda vårdnadshavarna för att det ska vara möjligt. Socialnämnden ser även värdet i förslaget att en socialsekreterare som ansvarar för kontakterna med en vårdnadshavare när ett barn är placerat utanför hemmet ska utses.

### **Stärkt skydd och rättssäkerhet vid umgänge och vårdens upphörande**

Beslut om att enligt 14 § LVU begränsa barnets umgänge med vårdnadshavare och andra närstående är ett mycket ingripande beslut. Att det av utredningen framgår att bestämmelsen av kommuner tolkas olika föranleder enligt socialnämnden i Danderyd ett förtydligande av bestämmelsen. Socialnämnden i Danderyd ställer sig som helhet bakom förslagen om stärkt skydd och rättssäkerhet vid umgänge och vårdens upphörande.

### **Obligatoriska drogtester**

Socialnämnden ställer sig bakom utredningens resonemang om obligatoriska drogtester och delar utredningens uppfattning om att drogtester som ett obligatoriskt utredningsmedel är inte förenligt med proportionalitetsprincipen och står i strid med 2 kap. 6 § regeringsformen och artikel 8 i Europakonventionen.



Datum: 2026-06-04

Diarienummer: SN 2026/0096

**Uppföljning av ett barns situation**

Socialnämnden ställer sig bakom utredningens resonemang om uppföljning av ett barns situation och instämmer i samtliga förslag i denna del.

**Konsekvenser för barn och unga**

Utredningens ambition är att principen om barnets bästa och kravet på proportionalitet ska få ett tydligare genomslag och att lagstiftningen ska leva upp till grundläggande rättssäkerhetskrav vad gäller likabehandling, förutsebarhet och ändamålsenlighet. Detta bedöms ha positiva konsekvenser för barn och unga. Förslagen bedöms också innebära positiva förändringar för föräldrar, syskon och andra närstående.

**Ekonomiska konsekvenser**

Av utredningen framgår det att förslagen som lämnas inte bedöms ha några nämnvärda kostnadskonsekvenser.

Åsa Lundgren  
Socialdirektör

Jennifer Gavin Hagelin  
Kvalitet- och utvecklingschef

**Handlingar i ärendet**

1. Tjänsteutlåtande, Remissvar: Rättssäker samhällsvård för barn och unga, SOU 2026:8 (slutbetänkande av Utredningen om stärkt barnperspektiv i LVU)

**Expedieras**

Socialdepartementet via e-post till [s.remissvar@regeringskansliet.se](mailto:s.remissvar@regeringskansliet.se) och med kopia till [s.sof@regeringskansliet.se](mailto:s.sof@regeringskansliet.se). Ange diarienummer S2026/00236 och remissinstansens namn i ämnesraden på e-postmeddelandet.